

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen
Byens Udvikling

NOTAT

Til lokaludvalgene i Københavns Kommune

04-06-2015

Høringsbrev vedr. strategi for omverdensinddragelse

Sagsnr.
2014-0084611

Dokumentnr.
2014-0084611-93

Sagsbehandler
Anders Edstrand

Vedlagt fremsendes til høring i lokaludvalgene et udkast til en strategi for omverdensinddragelse om klimatilpasning.

I efteråret 2015 skal Borgerrepræsentationen tage stilling til 300 skybrudsprojekter, der anlægges over forventeligt 20 år. Det er en af verdens største klimatilpasningsprojekter og rummer samtidig byrumsforbedringer i et stort omfang.

Klimatilpasningen af København vil de kommende mange år kræve en bred omverdensinddragelse. Lokaludvalgene er en vigtig samarbejdspartner, da deres lokalkendskab kan være med til at øge robustheden i de enkelte projekter samt den lokale forankring.

Det er afgørende at der mellem Teknik- og Miljøforvaltningen og byens lokaludvalg er en fælles forståelse for, hvordan omverdensinddragelsen bedst kan tilrettelægges med fokus på, hvad der kræves i forskellige typer af projekter.

Teknik- og Miljøforvaltningen har på baggrund af et møde i april 2015 med lokaludvalgenes sekretariater udarbejdet vedlagte udkast til en strategi.

Her er nogle spørgsmål, som kan anvendes ved lokaludvalgets behandling af sagen:

1. Skal omfanget af lokaludvalgenes engagement i omverdensinddragelsen beskrives yderligere ?
2. Står det klart for borgerne og øvrige interessenter hvad der er projektpakker og hvad der er projekter ? (Projekter vil typisk være en del af en årlig projektpakke på fx 15 projekter for alle oplande / lokaludvalg)
3. Hvordan kan det bedst og mest klart meldes ud, hvad borgerne og øvrige interessenter kan have af indflydelse i de enkelte projekter og hvad der allerede er vedtaget ?
4. Står det klart hvad omverdensinddragelsen skal bruges til ? (fx bidrage til at høje kvaliteten af projekterne)
5. Årshjul: Skal det præciseres yderligere, hvornår på året TMF kontakter LU-sekretariatene ?
6. Inddragelse af Miljøpunkt: Hvordan sikres hensigtsmæssig inddragelse af Miljøpunkterne ?

Klima

Njalsgade 13
Postboks 348
2300 København S

E-mail
CG8E@tmf.kk.dk

EAN nummer
5798009493149

Forvaltningen skal bede om eventuelle bemærkninger til strategien inden udgangen af august 2015.

Med venlig hilsen

Anders Edstrand

27-05-2015

Sagsnr.
2014-0084611

UDKAST Strategi for omverdensinddragelse på klimatilpasning

Dokumentnr.
2014-0084611-87

Sagsbehandler
Anders Edstrand

Baggrund

Over de næste 20 år skal der i Københavns Kommune implementeres 300 skybrudsprojekter på offentlig og privat areal. Det er en af verdens største klimatilpasningsprojekter på regn og rummer samtidig byrumsforbedringer i et større omfang.

Klimatilpasningen af København vil kræve en bred omverdensinddragelse, da de enkelte projekter har forskellig karakter og altid skal udformes i forhold til den omkringliggende kontekst. Inddragelsen skal ske i lyset af at klimatilpasningsprojekterne typisk vil indeholde en kompleksitet i form af hydraulik, teknologi udvikling, byrumsforbedringer og krav om koordinering med en række andre anlægsprojekter, områdeløft m.v. Der er således brug for en strategi der har blik for omverdenen og hvad den kan tilbyde klimatilpasningen af København. Dette vil ske gennem en bred vifte af tiltag fra kommercielle partnerskaber skabt gennem Sharing Copenhagen til partnerskaber med private om klimatilpasning på deres private arealer. Som et led i en sådan omverdensinddragelse er lokaludvalgene en vigtig samarbejdspartner da deres lokalkendskab kan være med til at øge robustheden i de enkelte projekter.

Det er afgørende at der mellem Teknik- og Miljøforvaltningen og byens lokaludvalg er en fælles forståelse for hvordan omverdensinddragelsen bedst kan tilrettelægges mellem forvaltningen og udvalgene / sekretariaterne med fokus på hvad der kræves i forskellige typer af projekter.

Strategi

1. ÅRSHJUL

Teknik- og Miljøforvaltningen (TMF) kontakter hvert år alle lokaludvalg/sekretariaterne (LU) i forbindelse med udarbejdelse af forvaltningens forslag til projektpakker for at medtage LU forslag og muligheder for at indarbejde skybrudsprojekter i lokale aktiviteter. Efter budgetaftalens indgåelse kontaktes LU med henblik på, at hvert LU kan skabe sig et overblik over skybrudsprojekter i pakker, der forventes igangsat i det kommende budgetår. I den forbindelse har

Klima

Njalsgade 13
Postboks 348
2300 København S

Telefon
2179 6980

E-mail
CG8E@tmf.kk.dk

EAN nummer
5798009493149

lokaludvalgene mulighed for at indarbejde projekterne i udvalgenes arbejdsplaner / årshjul.

Baggrund

For at skabe et redskab i planlægning af inddragelsen skal LU kunne danne sig et overblik over hvornår de enkelte projekter tænkes iværksat. I den forbindelse skal man være opmærksom på, at de enkeltes projekters varighed med udvikling, projektering, myndighedsbehandling, anlægsfase m.v. kan variere betydeligt.

Det må forventes at en del projekter vil have faser der strækker sig over flere år, og der vil være projekter der skal samordnes med andre anlægsprojekter, så fordele i økonomi, fremkommelighed, samlet anlægshastighed mv. ikke går tabt. Derfor vil LU kunne have fordel af at inddrage projekterne tidligt i deres tidsplanlægning. Ligeledes kan LU have kendskab til projekter der kan være hensigtsmæssige at inddrage i den årlige projektudvælgelsesproces.

De projekter der indgår i budgetaftalen vil typisk være projekter der indeholder byrumsforbedringer med kommunale anlægsmidler, men alle skybrudsprojekter skal tages med i en oversigt til lokaludvalgene, bl.a. som følge af at de i kraft af andre aftaler eller ordninger kan rumme byrumsforbedringer.

2. INDKREDSNING AF OMVERDENSINDDRAGELSEN

TMF vil i forbindelse med pakkernes vedtagelse under budgetaftalen sammen med LU drøfte kredsen af aktører, der skal inddrages. Omverdensinddragelsen tilpasses projekternes konkrete placering i byen, størrelse og funktion. Der skal yderligere tages stilling til hvilken type af inddragelse, der skal iværksættes samt laves en analyse af målgruppen for inddragelsen og antal brugere m.v. Inddragelse i kommunalt regi der følger af lovgivning skal søges bedst muligt koordineret med denne inddragelse.

Baggrund

Det er planen at der hvert år i forbindelse med vedtagelse af budgettet og dermed med lancering af skybrudsprojekter igangsættes en proces mellem TMF og LU, der afdækker hvem, der bør inddrages. Udføres denne screening tidligt i forløbet vil det alt andet lige tale for et bedre og et mere koordineret overblik af hvem der skal inddrages, og hvordan. Det drejer sig bl.a. om omfang, tilgang og metodik i forhold til omverdensinddragelsen.

3. AKTØRER MED EN SÆRLIG ROLLE og ANSVAR FOR INDDRAGELSEN

TMF og lokaludvalgene vil sammen ved hvert projekt afdække om der er aktører, der kan inddrages særligt i omverdensinddragelsen, og hvem der står for opgaverne i inddragelsen. Det skal således tydeliggøres om der er LU eller TMF der er den egentlige driver i inddragelsen. Der bør særligt ved længerevarende inddragelser opstilles en køreplan for inddragelsen, der giver alle relevante parter et overblik over inddragelsesprocessen.

Baggrund

Nogle projekter kan have gavn af at lokale aktører, f.eks. Miljøpunkt, står for dele af processen eller evt. sættes sammen med aktører, der kan støtte op om deres sag til gavn for projektet, eksempelvis ved at en forening tildeles en rolle sammen med private med interesse i projektet eller i en områdefornyelse.

4. SPECIFIKATION FOR OMVERDENSINDDRAGELSEN

TMF skal i en tidlig fase af et projekt være specifik om hvad rammen er for omverdensinddragelsen. Hvad er rammen f.eks. for hydraulik, hvad skal håndteres, hvad der kan rykkes på etc.

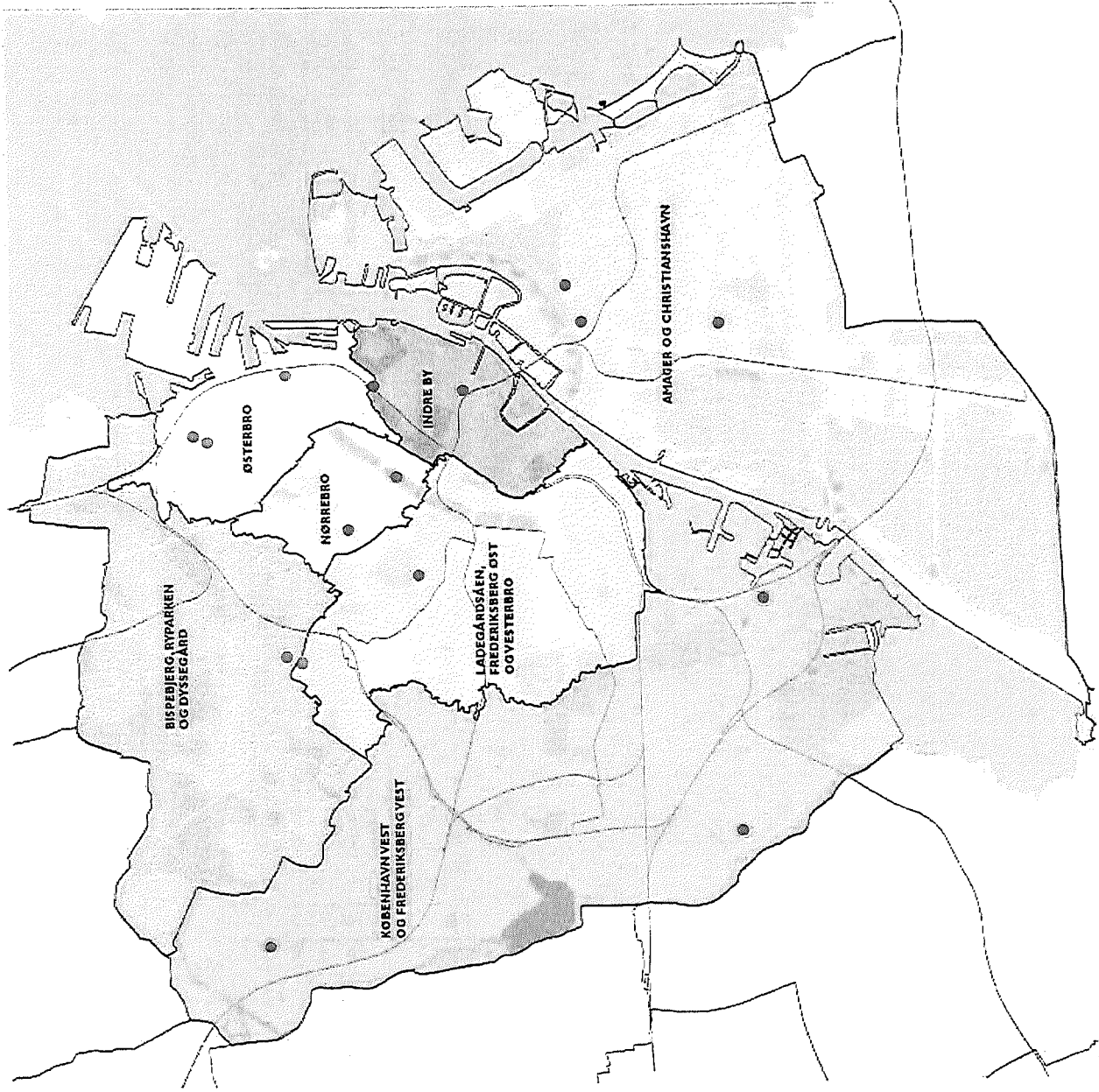
Baggrund

Der kan være forskellige opfattelse blandt aktører hvad der ligger inden for skiven af inddragelsen. Hvad er det i et projekt, der er genstand for inddragelsen. Kan der eller kan der ikke rykkes ved den mængde vand, der skal håndteres og dermed helt centrale hydrauliske forhold ? Kan der komme en ny brug af en plads i spil, når der skal laves en skybrudsløsning ?

Revision

Strategien skal anses som et dynamisk værktøj. Især i de første år vil der kunne opsamles meget erfaringsmateriale, der vil påvirke papiret. I foråret 2016 gennemgår TMF og LU strategien m.h.p. eventuel revision.

FORSLAG TIL SKYBRUDSPROJEKTER 2016

PROJEKT ID

AMID
AM21
AM43
BIR5.5+6.3+6.4
IB3
IB7
KV4
KV38
KV78
NO16
NO21
OS1
OS9
OS10
VEL20
VEL42

PROJEKT NAVN

Amagerbanen
Remiseparken
Amagerbrogade
Fuglekvarteret Vest
Gothersgade
Sti ved Nyboder Skole
Husumvænge
Folehaven
Scandiagade
De Gamles by
De Indre Søer
Strandboulevarden
Østerbrogade
Carl Nielsens Allé
Rantzausgade
Ørnevej-Glentevej-Nordre
Fasanvej

Gothersgade

Hvorfor nu?

På Gothersgade (IB3) skal skybruds sikringen, i form af terrænregulering, tænkes sammen med arbejdet til forpladsen til metroen for cityringen på Kgs. Nytorv. Hvis ikke projektet gennemføres vil Frederiksstaden fortsat blive oversvømmet ved skybrud.

Hvad betår løsningen af?

Skybrudssikring sker ved at etablere en skybrudsvej på Gothersgade over Kongens Nytorv til Nyhavn. Projektet består i at sikre, at vandet ikke løber ind ad sidegaderne Kronprinsessegade, Store Kongensgade og Bredgade ved at foretage reguleringer i terrænet, og i at sikre passage til Nyhavnskanalen ved pladsen med ankeret.

Risiko/behov for løsninger

Projektet aflaster et højrisikoområde.

Effekt: Københavnerne med mindstet risiko

IB3 er en del af en samlet løsning for et opstrøms område, der er indkredset med rødt på kortet. Forvaltningen vurderer at skybrudssikringen af området vil sikre 500-700 indbyggere mod skader ved skybrud, når alle områdets projekter er etablerede.

Områdets karakter

Området er karakteriseret ved boliger, servicehverv og detailhandel

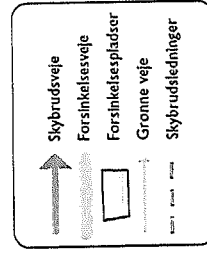
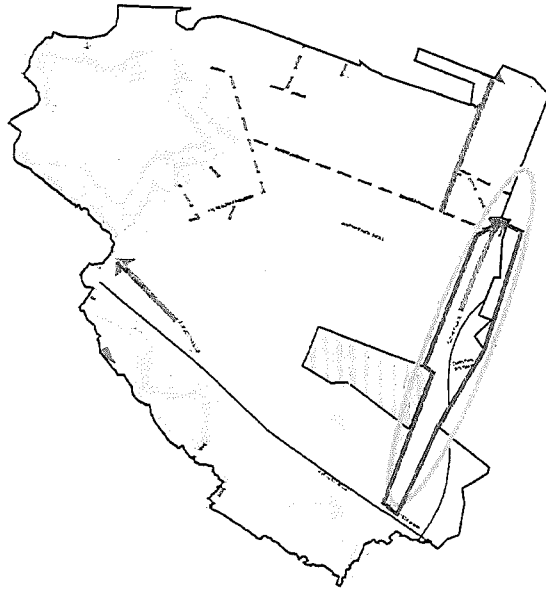
Øvrige byrumsforbedringer

Skybrudsprojektet samtænkes med et allerede finansieret anlægsprojekt, og forvaltningen forventer derfor ikke at udarbejde budgetnotat for yderligere byrumsforbedringer.

Økonomi

Taksfinansieret hydraulik

- Alternativ 3,0 mio. kr.
- Traditionel 30,0 mio. kr.

Sti ved Nyboder Skole

Hvorfor nu?

IB7 skal tænkes sammen med projektforslag for renovering af Den Frie Udstillingsbygning, nytænkning af den eksisterende have, herunder det grønne areal, der grænser op til Hotel Østerbro, samt sti ved Nyboder skole (IB7). Hotellet har været oversvømmet to gange i forbindelse med skybrud i 2011 og 2014. Gennemføres projektet ikke er der forsat høj risiko for oversvømmelse ved skybrud.

Hvad betår løsningen af?

Stien, der løber mellem Hotel Østerport og Nyboder Skole omformes, så den i tilfælde af skybrud vil fungere som en 200 m skybrudsvej med supplerende ledning.

Risiko/behov for løsninger

Projektet aflaster et højrisikoområde.

Effekt: Københavnerne med mindsket risiko

Projektet skybrudssikre et erhvervsområde, der er indkredset med rødt på kortet, med en skole, en udstillings bygning, et hotel mv., men er ikke en del af en stor samlet løsning for et opstrøms område.

Områdets karakter

Området er karakteriseret ved institutioner og erhverv, samt park.

Øvrige byrumsforbedringer

Skybrudsprojektet samtænkes med et allerede finansieret anlægsprojekt, og forvaltningen forventer derfor ikke at udarbejde budgetnotat for yderligere byrumsforbedringer.

Økonomi

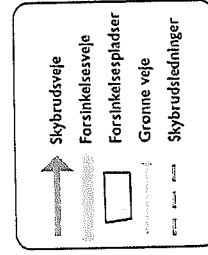
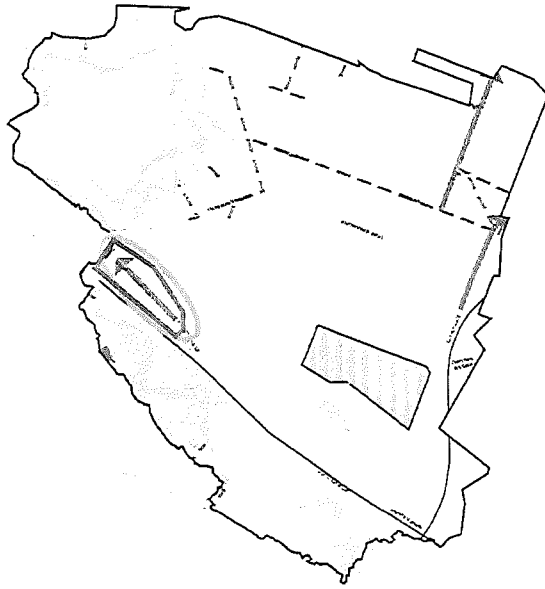
Takstfinansieret hydraulik

- Alternativ

- Traditionel

3,3 mio. kr.

4,4 mio. kr.

NO21

Vandopland Nørrebro

De Indre Søer

Hvorfor nu?

Kastellet har været oversvømmet ved skybrud og der er ønsket fra Forsvaret om at igangsætte skybrudssikring. Der er endvidere igangsat arbejde med ny lokalplan for Sølund. De Indre Søer (NO21), berører lokalplanarbejdet, da vandet ledes fra De Indre Søer og videre til Kastellet.

Hvad betår løsningen af?

Der etableres en forsikelsesplads i De Indre Søer, ved at udnytte søernes nuværende kapacitet. Projektet består i at søbredderne restaureres og to nedstrøms ledninger samt det endelige udløb til Københavns Havn opgraderes. Således sikres det at eventuel overskydende regnvand kan ledes videre ud i havnen, så det ikke oversvømmer områderne ned til De Indre Søer.

Risiko/behov for løsninger

Projektet aflaster et højrisikoområde.

Effekt: Københavnerne med mindsket risiko

NO21 er en del af en samlet løsning for et stort opstrøms område, der er indkredset med rødt på kortet. Forvaltningen vurderer at skybrudssikringen af området vil sikre 54.000-57.000 indbyggere mod skader ved skybrud, når alle områdets projekter er etablerede.

Områdets karakter

Området rummer store dele af Nørrebro med boliger og rekreative områder.

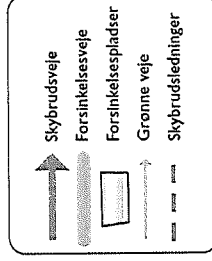
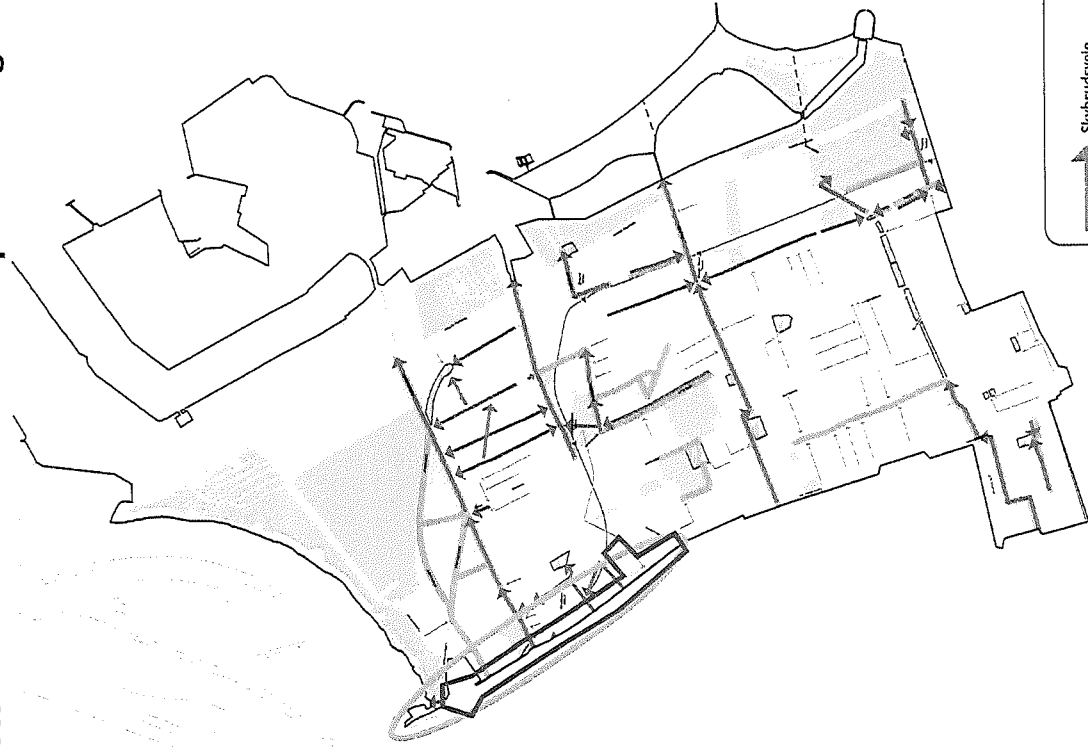
Øvrige byrumsforbedringer

De Indre Søer danner i dag rammen om et vellungerende byrum. Forvaltningen forventer derfor ikke at udarbejde budgetnotat til Budget '16 for yderligere byrumsforbedringer.

Økonomi

Takstfinansieret hydraulik

- Alternativ 34,2 mio. kr.
- Traditionel 618,0 mio. kr.

Amagerbrogade, strækningen Øresundsvej til Stadsgraven

Hvorfor nu?

Projektudviklingen af Amagerbrogade (AM43) er igang. Projektet skaber bl.a. bedre plads til fodgængere og cykelister. Amagerbrogade er det højeste sted på Amager og udgør derfor en central del af skybrudssikringen på Amager.

Hydraulik og løsnings udformning

På Amagerbrogade etableres en skybrudsvej. Amagerbrogade er det højeste sted på Amager, og danner dermed vandskellet i det hydrauliske system på Amager. Skybrudsvejen afleder til Stadsgraven.

Risiko/behov for løsningen

Projektet aflaster et mellemrisikoområde.

Effekt: Københavnerne med mindsket risiko

AM43 er en del af en samlet løsning for et opstrøms område, der er indkredset med rødt på kortet. Forvaltningen vurderer at skybrudssikringen af området vil sikre 3.000-3.500 indbyggere mod skader ved skybrud, når alle områdets projekter er etablerede.

Områdets karakter

Amagerbrogade er en strøggade med detailhandel og boliger.

Øvrige byrumsforbedringer

Skybrudsprojektet samtænkes med et allerede finansieret anlægsprojekt, og forvaltningen forventer derfor ikke at udarbejde budgetnotat for yderligere byrumsforbedringer.

Økonomi

Takstfinansieret hydraulik

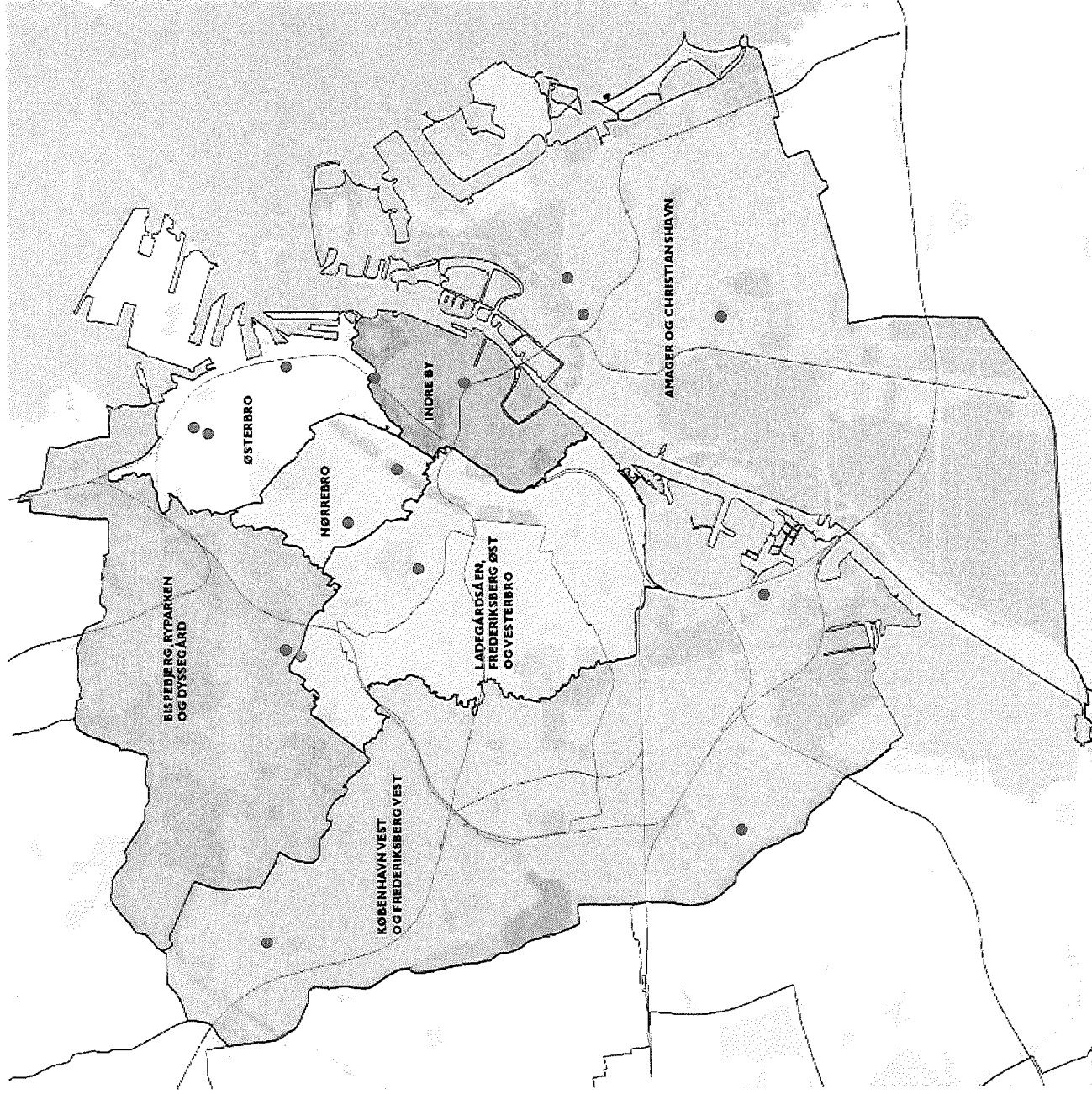
- Alternativ

30,0 mio. kr.

- Traditionel

40,6 mio. kr.

FORSLAG TIL SKYBRUDSPROJEKTER 2016

PROJEKT ID

AM1D
AM2I
AM43
BIR5.5+6.3+6.4
IB3
IB7
KV4
KV38
KV78
NO16
NO2I
OSI
OS9
OS10
VEL20
VEL42

PROJEKT NAVN

Amagerbanen
Remiseparken
Amagerbrogade
Fuglekvarteret Vest
Gothersgade
Sti ved Nyboder Skole
Husumvænge
Folehaven
Scandiagade
De gamles by
De Indre Søer
Strandboulevarden
Østerbrogade
Carl Nielsens Allé
Rantzausgade
Ørrevej-Glentevej-Nordre
Fasanvej